

dövastidning

6:2015

Riksteaterns
Tyst Teater 45 år

Maree flydde
från Afghanistan

Christer Eklund
har hittat hem

Historier som förtjänas att berättas

För flera år sedan var jag hos min optiker för att göra en synundersökning. Hon var till början vilken optiker som helst. Trevlig, social och noggrann. Ganska snart lät hon mig veta att hon var hörselskadad. Hon visade att hon hade en benförankrad hörapparat (baha) gömd under sitt hårband. Först blev jag lite skrämmd – den lilla apparaten stack nämligen ut. Men sedan blev jag sedan nyfiken och gick hem för att googla på baha. Sedan dess hade jag inte sett så många baha-användare.

Detta tills en man dök upp på SDR:s förbundsmöte i Sundsvall tidigare i år. Han hade baha-apparat. För några stolsgrannar på middagen berättade han om sig själv – att han nu hade hittat hem. Detta efter att han blivit vuxendöv och lärt sig teckenspråk. Vi på DT tänkte att hans historia förtjänar att berättas. Därför har vi ett porträtt av honom i det här numret. Läs mer på **sid. 16-17**.

En annan historia förtjänar också att skildras. Den om Maree – hon flydde till Sverige från den sönderbombade och talibankontrollerade delen av Afghanistan för tio år sedan. Nu översköls hon av bilder från flyktingkrisen. "Vi behöver hjälpa flyktingar, det är inget liv att leva så här", säger Maree och hennes man, Waqas. Läs mer på **sid. 4-5**, där vi även berättar om Västanviks folkhögskolas asylmottagning som nyligen haft rekordmånga asylsökande.

SDR:s ekonomi är ansträngd. Förbundet har därför beslutat att Dövas Tidning nummer 7 och 8 slås samman. För att kompensera för detta erbjuder vi våra läsare följande:

- ett tjockare nummer som utges i december
- 20 % rabatt i SDR:s internetbutik på **sdrgavan.se**.

Läs mer på **sid. 25**.

Sedan har vi sajten **dovastidning.se** där vi publicerar nyheter och webb-tv-inslag med mera. Besök den gärna.

Vi kommer att se över papperstidningen och sajten. Därför vill vi veta vad ni tycker. Läs mer på **sid. 19**. Trevlig läsning!

NICLAS MARTINSSON
ANSVARIG UTGIVARE OCH REDAKTÖR

Redaktionen tycker till

Persontecken på Facebook. Snart lanserar Facebook rörliga profilbilder. Det ska först testas på en grupp Iphone-användare i Kalifornien, USA, och Storbritannien. Sedan är det fritt fram för alla andra. Man kan till exempel visa sitt persontecken på sin profilbild. Vi kan inte annat än att gilla den nya funktionen.

Deaf Refugees Welcome to Sweden. Den Facebook-gruppen har i skrivande stund över 250 deltagare. I gruppen diskuteras döva flyktingar på väg till Sverige eller Norden. I gruppen finns alla möjliga personer – från de som vidarebefordrar kontakter och andra som skänker saker till de som aktivt hjälper människor på plats, som t.ex. volontären Hajan Jabar, som blivit lite av en huvudperson i organisationen. Oerhört fint att se, mitt i allt elände. Det finns en enorm kraft i dövvärlden.

Oroligt världsläge. Trots att det finns mycket goda krafter som t ex hjälper människor i flykt så är det tragiskt och hemskt att se att de tvingas fly från sina hem från misär och elände. De riskerar dessutom livet för att komma till ett drägligt liv. Inte ens när de är framme i det land de vill leva i kan de räkna med lugn och ro. Det finns en främlingfientlighet som vi inte sett på länge i Europa. Obehagligt.

TIDSKRIFT FRÅN SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 6/2015

Fredrik Schreiber gav ut det första numret av DT i Lund den 6 juni 1891 med skräddaren Ola Zommarin som förläggare.

Manusstopp:
Nr 7/8: 20 nov

Utgivning:
10 dec

REDAKTION:

Dövas Tidning
Rissneleden 138, 5 tr.
174 57 Sundbyberg
redaktionen@dovastidning.se

Ansvarig utgivare och redaktör:

Niclas Martinsson
073 833 30 60 (sms)
niclas.martinsson@dovastidning.se
Redaktör: Tomas Lagergren
073 513 01 99 (sms)
tomas.lagergren@dovastidning.se
Form: Annalena Sandgren, Formligen.se
Korrektur: Helena Fremnell
Omslagsfoto: fors Petra Örlegård

PRENUMERATION:

prenumeration@dovastidning.se
Bildtel:
agneta.skagerstrand@sip.omnitor.se
SDR, Agneta Skagerstrand
Box 300
793 27 Leksand
Prenumerationspris: 350 kr/år
Utebliven tidning: kontakta
prenumeration@dovastidning.se

Facebook: facebook.com/dovastidning
Twitter: @dovastidning

ANNONSER:

Bokas och lämnas till:
annons@dovastidning.se
0506 300 58 eller 0730 562 169
Förenings- och internannonser
bokas och lämnas till:
redaktionen@dovastidning.se

Upplaga: 5000 ex
Tryck: Oktober 2015
Carlshamn Tryck & Media ab
ISSN 1402-1978

dovastidning.se

ASYLSÖKANDE
PÅ VÄSTANVIK

4

I KORTHET

7

NYLE I TOP MODEL

8

SIGNERAT:
MOA GÄRDENFORS

9

ÖSTERVÅNGS-
SKOLANS FLYTT

10

JOSETTE
BUSHELL-MINGO

12

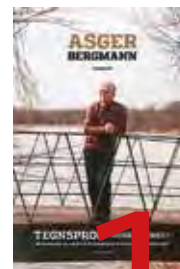
TECKENSPRÅKIG
BEGRAVNINGSBYRÅ

15

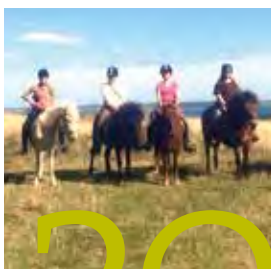
CHRISTER
EKLUND

16

RECENSION AV
TRE BÖCKER

18

UNG

20

FÖRBUNDS-
NYTT

22

INSÄNDARE

24

Jan Magnström och Gunilla Kolm med två av skolans elever som nu lär sig SFI och TFI.

Rekordmånga asylsökande på Västervik

Västerviks folkhögskola har en mottagning för döva och hörselskadade asylsökande. Skolan har nyligen haft 16 asylsökande samtidigt, vilket är ett rekord.

– Det beror dels på att många flyr till Sverige när vädret är milt, dels på att det är oroligt i världen, säger Jan Magnström, lärare på asylmottagningen.

Västerviks folkhögskola i Leksand har sedan sex år tillbaka en asylmottagning på uppdrag av Migrationsverket. Det innebär att Migrationsverket kan hänvisa döva och hörselskadade asylsökande till mottagningen. Där får asylsökande lära sig svenskt teckenspråk, vad som händer när de söker asyl och hur det svenska samhället fungerar.

– Under dessa sex år har totalt 70 asylsökande kommit till skolan, säger Gunilla Kolm, rektor för Västerviks folkhögskola.

Migrationsverkets handläggare känner dock inte alltid till att mottagningen finns. Det händer att döva och hörselskadade asylsökande hamnar på ett ställe där det inte finns teckenspråkskunnig personal. Enligt Jan Magnström försöker skolan ständigt informera Migrationsverket om att mottagningen finns.

– Problemet är att det är hög personalomsättning på Migrationsverket, säger han.

På asylmottagningen kan deltagarna vara i upp till sex månader. Vistelsen kan bli längre om en deltagare behöver mer tid eller om Migrationsverket dröjer med att kalla till förhör. Mottagningen har deltagare som kan vara allt från analfabeter till högskoleutbildade. De kommer oftast från orosdrabbade länder som Eritrea, Somalia och Syrien med flera.

På skolan lär sig döva och hörselskadade asylsökande att på teckenspråk beskriva sin flykt- eller resväg till Sverige, sin situation i hemlandet och sin bakgrund. Sådant är avgörande

när de blir förhörda av Migrationsverket i Uppsala. Någon från skolan följer alltid med för att försäkra sig om att inga missförstånd sker och för att processen ska bli rättssäkrare.

– Migrationsverket i Uppsala har bra samlad kompetens när det gäller döva och hörselskadade asylsökande och teckenspråkstolkarna i staden är vana vid att tolka förhör. Vid behov följer någon av skolans pedagoger med som språkstöd, vilket innebär en trygghet för både den asylsökande och tolkarna, säger Gunilla Kolm.

Om en deltagare får permanent uppehållstillstånd kan den välja att läsa Teckenspråk för invandrare (TFI) och Svenska för invandrare (SFI) på Västerviks folkhögskola i Leksand eller dess filial i Stockholm. Vidare har skolan ett socialt företag, Dalahänder, som säljer tjänster till företag och privatpersoner, till exempel städning och trädgårdsarbete. Där kan döva och hörselskadade som får stanna i Sverige söka jobb. På så vis integreras döva och hörselskadade snabbare i det svenska samhället.

– Man kan säga att medan Sverige hittills har misslyckats med sin flyktingpolitik så lyckas vi med vår flyktingpolitik för döva och hörselskadade, säger Gunilla Kolm.

Hon menar alltså att skolans asylsökande integreras direkt och kan få lära sig svenskt teckenspråk och träffa många olika personer i Leksand med mera. Jämfört med hörande asylsökande som inte får samma möjlighet till att lära sig svenska medan de väntar på att bli förhörda av Migrationsverket.

– Asylsökande hos oss har en stor fördel, säger hon.

– Deltagarna är väldigt motiverade att lära sig. Det är roligt att se, säger Jan Magnström.

Västerviks folkhögskolas asylmottagning är unik i världen.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

Maree flydde till Sverige: "Vi var rädda jämt"

Medier, TV och tidningar rapporterar dagligen om den flyktingkatastrof som pågår. I Sverige finns redan många döva flyktingar med unika historier att berätta. Det här är en av dem.

Haninge i oktober 2015. Maree skrattar och säger "Välkommen hem till oss!". Här bor hon med sin man Waqas och lilla Nida, två år. Maree visar mig in i vardagsrummet med en lätt vaggande gång. Familjens andra barn beräknas anlända i början av nästa år. Det är höst utanför fönstren men inne är det varmt, tryggt och det doftar mat.

Kabul i Afghanistan 2004. Talibanerna styr staden och kvinnor får inte vistas ute på gator och torg men om de gör det så måste de bära heltäckande burka. Minsta lilla blottad strimma hud straffas med piskrapp. Staden är helt sönderbombad och Marees familjs hus har också förstörts.

– Vi var rädda jämt, bomber och granater flög i luften varje dag och vi borstade splitter från kläderna. Marken skakade ständigt av nya missiler som slog ner runt om oss, minns Maree.

I familjen finns fem kvinnor. Maree, hennes syster och deras mamma samt moster och mormor. Det är nu de bestämmer sig. De måste härifrån. Nu.

– Släkten samlade pengar till oss så vi kunde ta oss till Ryssland. Vi flög och planet skakade så hemskt. Jag var så rädd, berättar Maree och fortsätter:

– Vi packade ihop det vi kunde bära med oss. Mormor nästan krokade av bagaget men kämpade på. Det var ju allt vi hade. Från Ryssland åkte vi buss genom Tyskland och vidare till Danmark. Jag minns att det var trångt och jag var så hungrig. Det första som slog mig när jag kom till Sverige var att det var lugnt här. Och att det luktade annorlunda, säger hon leende.

– I Sverige hamnade vi först på en flyktingförläggning i Gävle, där var det fint och alla var snälla men jag bara grät och längtade tillbaka till Afghanistan. Efter några månader hjälpte mammas vän oss att flytta till Stockholm, där blev vi inneboende i ett pyttelitet rum men det var helt okej. Stockholm är en stor stad precis som Kabul så det kändes lite bättre då.

Huddinge i oktober 2005. Maree har precis fyllt 18 år och efter några månader i Sverige får hon äntligen börja i skolan.

– Första dagen när jag blev inskriven fick jag lära mig tecknet för FLICKA och tyckte det var så pinsamt att visa det med formen på bröstet, säger hon och fnissar.

Alla tecken som definierar hennes liv suger hon i sig som en svamp. Livet är inte helt lätt, mormor och moster stannade bara ett par månader, krocken mellan kulturerna och längtan hem

Maree och hennes familj lever ett bra liv i Sverige.

till den jord man känner och vill bli begravd i blev för stor. Men Marees mamma ser ingen framtid för sina döttrar i Afghanistan och har beslutat sig för att stanna i Sverige. De bor inneboende och beroende av välvilja men de är fria. För Maree har livet bara börjat. Hon har fått gå i skolan och lära sig teckenspråk och svenska. Idag är hon lyckligt gift med Waqas från Pakistan som hon träffade på ett community för döva på internet för några år sedan. Nu har hon precis avslutat en praktikperiod via Arbetsförmedlingen och hoppas få ett riktigt jobb efter nästa föräldraledighet.

Båda Maree och Waqas lider när de ser bilder från flyktingkatastrofen och berättar att de grät när de såg den döde treåriga pojken Alan på stranden allt medan deras egen lilla dotter får leka tryggt på vardagsrumsgolvet.

– Vi behöver hjälpa flyktingar, säger de båda, det är inget liv att leva så här. Hoppas att Europa kan hjälpa så många som möjligt och att Putin och Obama kommer överens om hur de ska stoppa IS och kriget i Syrien. Det är helt vansinnigt! Men man blir också glad när man ser hur svensk polis och Röda korset finns på centralen och tar emot dem. Det är fint.

TEXT: YLVA BJÖRKLUND FOTO: TOMAS LAGERGREN

Gunhild Rylander blev gratulerad av fem generationer.

Gunhild Rylander 105 år

● Sveriges nu levande äldsta döva person, Gunhild "Gullan" Rylander, fyllde 105 år den 3 september. Födelsedagen firade hon med födelsedagstårta med vänner och släkt i Lusthuset på Frökingsgården i Kinnarp, där hon bor. Hon har barn och barnbarn i fem generationer.

En månad innan hon fyllde 105 år fick hon tillsammans med andra boende på Frökingsgården åka veteranbil. De rullade längs gatorna i Kinnarp mot Slutarp och ut mot åkrar och fält. Turen tog pensionärerna förbi Vårkumla kyrka innan det var dags att återvända.

FOTO: PRIVAT

Brittiskt teckenspråk erkänt i Skottland

● Den 17 september blev det brittiska teckenspråket enhälligt erkänt av parlamentet i Skottland. Därmed är datumet historiskt för skotska teckenspråksanvändare. "Jag är väldigt stolt över att vara skotte, nu mer än någonsin. Skottland blev det första landet

i Storbritannien som officiellt erkände teckenspråket. Det är en känslomässig dag för döva i Skottland", säger Avril Hepner, utvecklingsansvarig för det brittiska dövförbundet i Skottland. (Reds anm: det brittiska dövförbundet har egna enheter i Nordirland och Skottland utöver England.)

Dagen innan sin 98-årsdag fick Anna Edenås flytta in på Lindängelund.

Lyckligt slut för Anna Edenås

● Efter en tids ovisshet har 98-åriga Anna Edenås nu till slut fått flytta in på det teckenspråkiga vårdboendet, Lindängelund i Malmö. Hennes hemkommun Skurup kommun hade nekat hennes önskan om att flytta dit två gånger om. Men efter att hon överklagat beslutet till förvaltningsrätten i Malmö, som gav henne rätt, backade kommunen.

– Jag är otroligt mycket gladare, säger hon till Ystads Allehanda.

Ett stort antal personer och ett flertal organisationer, bland annat Malmö Dövas Förening, engagerade sig i hennes fall. Till sist gick rätten på hennes linje.

Den 12 september fick hon flytta in på det teckenspråkiga vårdboendet, Lindängelund i Malmö. Dagen efter fick hon fira sin 98-årsdag på det nya boendet.

– Det är roligt att kunna sitta och prata med andra, säger en glad Anna Edenås till Ystads Allehanda.

Hennes dotter, Christina Edenås, lägger till:

– Det är underbart, en väldig lättnad även för oss.

Hanna Sejlitz, ordförande för Sveriges Dövas Riksförbund, säger att det är härligt att Anna Edenås fick fira sin födelsedag på det nya boendet. Enligt henne ska Anna Edenås egentligen inte ha behövt kämpa för att få rätt till att vistas på ett teckenspråkigt särskilt boende.

– Hoppas nu att fler döva äldre i samma situation får samma möjlighet att komma ifrån en omänsklig isolering till ett tryggt boende i teckenspråkig miljö, säger Hanna Sejlitz.

TEXT: TOMAS LAGERGREN & NICLAS MARTINSSON
FOTO: MOA DAHLIN/YSTADS ALLEHANDA

Döva skådisar på Broadway

● På världens kanske mest kända teatergata, Broadway i New York, sätts en musical på amerikanskt teckenspråk och talad engelska upp, Spring Awakening, av Deaf West Theatre. Den har fått goda recensioner och blivit så populär att den förlängs. Nu visas den fram till den 24 januari. Både döva och hörande skådespelare är med i produktionen, bland annat Marlee Matlin och Daniel N. Durant, båda kända från tv-serien Switched at Birth. Musikalen handlar om vilsna och längtande tonåringar och om vuxna som inte lyssnar på dem.

Teckenspråkskurs för anställda

● På Köpcentrum Hjultorget i Insjön finns femton företag. Hjultorget fastighetsägare (Nils Skoglunds AB) marknadsansvarige Stefan Persson fick en idé. Butikernas personal kunde få gå en teckenspråksutbildning, så att teckenspråkiga kunder lättare kan kommunicera. Ning AB fick uppdraget att genomföra fyra kurstillfällen. Intresset var stort. Deltagare från tio av de femton företagen var med.

– De företag som inte deltog var ändå intresserade, men kunde av olika skäl inte vara med. Eventuellt kör vi igen, då deltagarna ville lära sig mer, säger Stefan Persson, som jobbade i Hemköp för tjugo år sedan med två döva i personalen. Då körde man teckenspråkskurs för att kunna kommunicera med dem. Idén kommer därifrån, berättar han.

Jonna Delvert har bytt skola

● I vintras blev Jonna Delverts dokumentärfilm om tvåspråkighet på Birgittaskolan i Örebro snabbt spridd via sociala medier och uppmärksammades av folk långt utanför dövsamhället. Hon fick bl.a. träffa utbildningsminister Gustav Fridolin och diskutera saken. Våren blev dock inte som hon tänkt sig. För SVT Nyhetstecken berättar Jonna att hon utsatts för kränkningar av lärarna efter att filmen blivit känd. Hon blev sjukskriven och gick inte till skolan på två månader. Hon har haft flera möten med skolan men de kunde inte nå en lösning. Jonna och hennes mamma, Linnea Delvert, upplever att skolan inte velat gå henne till mötes. Därför har hon nu flyttat till Lund och Östervångsskolan för att kunna gå klart grundskolan.

FOTO: MOA GÄRDENFORS

Tecknad sexualupplysning

● Det nystartade tvååriga projektet "Teckna" ska täcka behovet av sexualupplysning för teckenspråkiga, ett område som i dag är starkt eftersatt, något RFSU Stockholm noterat. "Teckna", som finansieras av Allmänna arvsfonden, kommer att utbilda informatörer som sedan träffar ungdomar för samtal om sexualitet, relationer, kön och säkrare sex. Metoderna ska sedan spridas nationellt, både via utbildning och webb. Utveckling av metoder och sexualupplysning på teckenspråk kommer göras i samarbete med Manillaskolan i Stockholm. Projektledare för "Teckna" är Malin Kvitvaer.

Turkos dalahäst sålde slut

● Nils Olssons hemslöjd tog fram en speciell dalahäst för Dövas dag i Leksand. 150 exemplar tillverkades. Den var utmärkande på två sätt: färgen var turkos, dövas och teckenspråkets färg, och två händer var ditmålade på dalahästens bak. De 150 dalahästarna blev snabbt slutsålda på Dövas dags utställning den 26 september. Den sista köptes vid lunch. Då hade utställningen bara hunnit ha öppet i dryga två timmar.

3

byar heter "Dövestad" i Sverige. De ligger relativt nära varandra: en finns på vägen ut från Norrköping, mot Åby (Östergötlands län). De två andra finns i Kalmar län, den ena utanför Oskarshamn, inåt landet. Den andra nordväst om Ankarsrum, som även ligger inåt landet sett från Västervik. Lek med tanken – om alla döva och hörselskadade skulle flytta till en av dessa byar – skulle den kunna leva upp till både delarna i Ortsnamnet: Döve-stad. Och hur skulle staden se ut? En kittlande tanke, eller hur?

DÖVHETEN

© VIKTOR JÄDERLUND

Nyle DiMarco deltar i Top Model

Nyle DiMarco, 25, från New York City är döv och en av deltagarna i den amerikanska realityserien America's Next Top Model. Den visas just nu på TV i USA. DT fick en intervju med honom.

Egentligen planerade Nyle DiMarco inte att bli modell. Han har kandidatexamen i matte och funderade ett tag på att bli matte-lärare. Men sen fick han en roll i filmen In the Can. Den var på amerikanskt teckenspråk. Efter det gästspelade han i tv-serien Switched at Birth. Så småningom upptäckte castingteamet bakom America's Next Top Model honom i sociala medier. De frågade om han ville söka till programmet.

Varför tror du att du kom med?

– Många tror att jag blev utvald för att jag var döv men det är inte så. De blev intresserade av mig på grund av mina bilder i sociala medier och sa att jag hade ett modellansikte. De fick veta att jag var döv först efteråt. Men det visade sig inte vara något större problem utan blev snarare en bonus för programmet.

Men det var inte självklart att Nyle skulle tacka ja till medverkan i programmet. I samma veva fick han ett erbjudande om en återkommande och större samt betald roll i Switched at Birth som skulle spelas in samtidigt som realityserien. Medverkan i America's Next Top Model (ANTM) var inte betald.

– Därför tvekade jag. Men till slut valde jag ANTM. Och jag fick ändå den där rollen i Switched at Birth så det är bara kul.

Upplevelsen i ANTM var fantastisk, säger Nyle. Det bästa var det nätverk som han fick genom programmet. Det har lett till många möjligheter för honom och idag kan han se att han gjort ett stort genomslag tack vare programmet. Han får flera förfrågningar om skådespelar- och modelluppdrag men kan ännu inte signera kontrakt med någon organisation för han måste vänta tills sista avsnittet sänts. Efter det är det fritt fram för

honom att göra avtal. Än så länge är det frilansuppdrag som gäller. Men medverkan i ANTM innebär inte bara en skjuts för Nyles modellkarriär. Han har i programmet sagt att han också känner ett visst ansvar för dövsamhället.

– Jag ser det som en chans att både göra modellkarriär och använda det här för att förändra hörandes perspektiv på döva. På den vägen hoppas jag kunna bryta barriärer för döva.

Numera har Nyles Facebooksida tusentals följare och majoriteten av dessa följare är hörande.

– Jag får även tusentals meddelanden, mestadels på Twitter, om att de som följer mig på programmet håller på att lära sig amerikanskt teckenspråk eller vill bli teckenspråkstolk och så vidare. Det är verkligen kul.

Antalet tittare som följer ANTM har sjunkit de sista åren men har stigit rejält efter premiären av den tjugoundra säsongen. Programmet har nu de bästa tittarsiffrorna på två år. Nyle vågar själv inte säga att det till 100 % beror på honom.

– Jag tror att det kan vara möjligt att folk är intresserade att se hur det går för mig och hur jag jobbar tillsammans med andra.

Att Nyle har gjort skillnad och fått en stor fanskara märks tydligt om man går in på hans Facebooksida. Nyle kan inte avslöja för DT hur utgången blev och om han blev topp 3, men avslöjar att han i nuläget fortfarande är kvar i tävlingen.

Vad ska du göra efter ANTM?

– Jag kommer nog att göra film- och modelljobb så länge det är roligt och ser hur långt jag kommer.

TEXT: PETRA ÖRLEGÅRD FOTO: PRIVAT

ANTM säsong 22 sänds inte i Sverige än. TV 3 har rättigheterna till programmet och har i nuläget ingen information om när den ska visas.

När planen går i bitar

Jag får ett mejl. Jag är en av dem som ska få åka till USA på språkresa för döva och hörselskadade i två veckor. Lyckan är total. Jag är fjorton år och ska för första gången åka till staterna. Förväntningarna är skyhöga. Jag ska till möjligheternas land!

Resan närmar sig med stormsteg, jag dubbelkollar att passet är giltigt, packar ner sommarkläder som ska räcka i två veckor, kollar vädret och inser att det kommer bli mycket sol så solkräm med hög solskyddsfaktor skulle behövas. Det skulle bli riktigt varmt i Albuquerque i New Mexico. Allting är klart, det är bara att vänta in resan som skulle äga rum i mitten av juni.

I samma veva börjar försommaren komma till Sverige. Körstråden blommar, alla sitter på uteserveringarna, dricker kaffe och går i shorts eller i kjol samtidigt som den gemensamma mörka vinterdepressionen smälter bort. Årets härligaste årstid är här. Sommaren är på väg och snart är det sommarlov. Och jag skulle resa!

I takt med att solens närvaro blir allt längre och intensivare börjar alla människor på stan ta fram sina solglasögon. Av en enda typ. Pilot-solglasögon á la Brad Pitt. Min syster är en av dem som hakar på trenden.

När hon för första gången kommer hem med sina silvriga pilotsolglasögon som hon just köpt för sitt studiemedel möts hon av en överförtjust lillasyster. Gud så snygga! Sådana vill jag också ha! Andra skulle alltså inte kunna se mina ögon genom solglasögonen, dessutom kunde man använda de supersnygga pilotglasögonen som spegel. Jag vill absolut ha likadana. Med lite övertalningsknep får jag låna dem av min storsyster. Länge. Jättelänge. Genom hela försommarsäsongen. De känns som mina. Jag är världens lyckligaste 14-åring.

Nu närmar sig USA-resan. Livet kan inte bli bättre än så här. En exalterad 14-åring klädd i jättesnygga silvriga pilotglasögon som ska till ökenhettan i staterna. Då händer det som absolut inte får hända.

Jag och min syster bråkar. Min syster är arg på mig. Jättearg. För jag var dum mot henne.

Så hon kommer på den briljanta idén.

Hon säger att jag inte får ta med hennes pilotsolglasögon till USA för att hon vill ha tillbaka dem. Hon tar alltså tillbaka sina solglasögon dagen före min utresa. Jag blir djupt förtvivlad. Jag som haft dem genom hela försommaren och nu skulle jag vara utan solglasögon i USA. Jag vägrar låta detta ske. Jag ber, bönar och tjarar.

– Snälla, jag måste ha solglasögonen!

Men min nöjda syster vägrar, hon har lyckats göra mig riktigt förtvivlad och upprörd.

Jag fortsätter att tjata och försöker övertala min syster. Jag gör allt för att få låna solglasögonen åtminstone i två veckor till. Men förgäves. Hon har bestämt sig och nekar hämndlystet. Det var ju jag som startade bråket med henne. Ger man in sig i leken får man leken tåla.

Jag inser att det inte hjälper att försöka övertala min syster. Jag måste ha hennes solglasögon med mig.

En frustrerad Moa får ett infall och springer förbi systemen och tar solglasögonen ur hennes hand. Jag är både större och starkare än hon. Jag inser det ganska snabbt att detta skulle bli min fördel. Sen skulle jag gömma hennes solglasögon tills utresan.

Nu är det min syster som blir förtvivlad när hon upptäcker sin lillasysters hemliga plan. Min syster kan inte göra något. Jag har nu hennes solglasögon i min hand och min syster tittar på mig med en arg, svart blick.

Hon jagar mig men misslyckas flera gånger. Men plötsligt lyckas hon mot alla odds ta loss solglasögonen ur min hand.

Jag blir jättearg. Hur kunde hon?

Nu skulle jag förstås försöka knycka tillbaka och gömma dem direkt. Jag visste att jag skulle lyckas. Och tyvärr visste min syster också det.

Därför bryter hon av sina egna solglasögon på mitten.

MOA GÄRDENFORS Student på heltid igen på Uppsala och Stockholm universitet. Försöker för övrigt att få upp motivationen att börja träna igen med målet att kunna springa 4 kilometer under 20 minuter.

DT PLAY: Vi firade Internationella Dövveckan

DT frågar folk om teckenspråket är internationellt.

Ungdomar berättar vad de vill bli.

DT bedriver teckenspråksskola på stan

Östervångsskolan till nya lokaler

Efter 144 år på Östervångsvägen flyttar Östervångsskolan till Tunaskolan i januari 2016. Beslutet togs 2011. DT har träffat Ann Holmström, skolans tolfte rektor, och Christer Fleur, regionchef för SPSM Södra Regionen för att prata om skolans flytt.

Christer förklarar tanken bakom flytten.

– När jag var rektor 1992–2001 hade vi cirka 100 elever. När jag kom tillbaka som regionchef 2009 blev jag orolig över det låga elevantalet som då var 55 elever. Vi började då diskutera skolans framtid.

En undersökning i Kalmar län, Kronobergs län, Blekinge och Skåne visade att cirka 2500 ungdomar hade någon form av hörselnedsättning varav 150 var i behov av tvåspråkig undervisning. Man började fundera på varför de övriga eleverna inte gick på Östervångsskolan. I dag har skolan 77 elever och när

över 80 när flyttlasset går till Tunaskolan. Processen har varit lång med många diskussioner. Christer menar att man har varit noga med att inte ta förhastade beslut. Efter att man bestämt sig för ett samarbete med Tunaskolan har man fortsatt diskuterat olika aspekter och försökt lösa olika problem.

Grundidén med samarbetet med Tunaskolan är att attrahera tvåspråkiga elever genom att erbjuda fyra språkmiljöer: talundervisning med eller utan hörseltekniska hjälpmedel på Tunaskolan och 100 % teckenspråksundervisning eller både teckenspråk och tal på Östervångsskolan. Föräldrar och elever som är osäkra på skolform kan exempelvis testa olika undervisningsformer i en och samma skolmiljö. Förhoppningen är dock att stärka teckenspråket, menar Christer.

– Vi hoppas att de elever som inte går på specialsolan i dag i slutändan väljer Östervångsskolan och då stärks vår tvåspråkiga profil.

Ann berättar att man har diskuterat mycket om olika hinder som kan dyka upp.

– Vi har diskuterat mycket om teckenspråksmiljö, trygghet, fritid, bemötande, attityd, ordningsregler etc. Jag har haft flera möten med Tunaskolans rektorer och diskuterat olika hinder. Så vi är väldigt observanta och jobbar hårt för att det ska bli bra.

Ann uppger att flytten innebär flera fördelar, t.ex. gemensamt skolbibliotek, ökad tillgänglighet och flera möjligheter till samarbeten. Dessutom får eleverna möjlighet till fler vänner i samma ålder.

– Även om det är en underbar miljö här på Östervångsskolan så är lokalerna i Tunaskolan bättre anpassade för våra elever. Det kommer att bli högsta ljudklass på våra lokaler, vilket underlättar för eleverna med behov av hörseltekniska hjälpmedel.

Utmaningarna är dock flera. Ett exempel är att bevara Östervångsskolans särart, teckenspråksmiljön.

– Det blir tufft i början men vi hoppas att kunna utveckla teckenspråksmiljön på sikt, säger Christer. Det innebär flera års arbete framför oss.

Man har pågående diskussioner, enligt Ann, om hur man kan lyfta och stärka teckenspråksmiljön. Resultatet är en språkplan utifrån elevernas synpunkter och önskemål, bl.a. teckenspråkszoner. Redan nu lär sig några lärare på Tunaskolan teckenspråk, berättar Ann.

– Lågstadiel eleverna får även teckenspråk i sitt skolval för att de kommer att dela skolbyggnader med våra lågstadiel elever.

Man vill många saker, enligt Ann och Christer, men det stora hindret är vilket utrymme man har i budgeten för de områden som man vill satsa på, t.ex. teckenspråk som språkval för Tunaskolans elever, att all personal på Tunaskolan går på kurs i teckenspråk och att utöka antalet tolkar.

– Vi tar ett steg i taget, säger Christer. Vi har en tolk just nu men det räcker inte. Vi tittar därför på vilka möjligheter vi har för att kunna anställa fler tolkar.

TEXT & FOTO: PETRA ÖRLEGÅRD

Alex Ekelius, Nikolaj Olvhøj Kirkegaard, Kristoffer Kold, Isabella Vasileuski, Julia Pettersson och Murtadha Abwalhhab på Östervångsskolan.

Elever tudelade inför flytten

DT har träffat eleverna Alex Ekelius, Nikolaj Olvhøj Kirkegaard, Kristoffer Kold, Isabella Vasileuski, Julia Pettersson och Murtadha Abwalhhab. Det är med blandade känslor de har sin allra sista termin i Östervångsskolans nuvarande byggnader.

Alex tycker att det känns konstigt men samtidigt spännande.

– Jag har ju gått här hela mitt liv så det blir något nytt. Jag är nervös inför flytten.

Nikolaj håller med om att det blir roligt med något nytt men kommer samtidigt att sakna skolan. Murtadha vill helst vara kvar men tror ändå att det blir roligt på Tunaskolan.

Julia tycker inte att det känns ok att flytta.

– Det känns inte bra att gå i en skola tillsammans med andra hörande elever. Jag kommer att sakna Östervångsskolan väldigt mycket.

Kristoffer oroar sig lite inför flytten.

– Jag vet inte hur det kommer att fungera men jag hoppas att vi kommer trivas bra och att inga konflikter uppstår. Vi har ju redan problem här som jag hoppas att vi kan lösa innan (reds anm: han och några elever har tidigare gjort en dokumentär och skrivit insändare i lokalpressen om den bristande tvåspråkigheten på Östervångsskolan).

Trots problemen så kan eleverna vara sig själva i den trygga miljön på Östervångsskolan, menar Kristoffer. Eleverna nämner den fantastiska skolmiljön, den speciella stämningen i skolan och museet som några saker som gör Östervångsskolan speciell.

– Jag tror att eleverna blir mer osäkra på Tunaskolan, säger Kristoffer.

Eleverna tycker att det också finns några fördelar med flytten. Bland annat en tre gånger större gympasal.

– De övriga lokalerna blir också större, berättar både Isabella och Murtadha.

Nikolaj tror att skolan blir bättre på lång sikt men är osäker om flytten innebär en bättre teckenspråksmiljö.

Kristoffer berättar att eleverna har kunnat vara involverade i processen men känner själv att han inte kunnat påverka hur det ska bli. Han är orolig över hur det blir med teckenspråksmiljön. Han känner att skolledningen inte riktigt lyssnar på eleverna.

– Dessutom har jag inte sett språkplanen som skolledningen lovat så jag vet inte om de faktiskt har tagit med våra förslag.

Alex upplever å andra sidan att personalen har försökt lyssna på eleverna. Isabella känner att hon har kunnat påverka mycket.

– Vi har kunnat komma med förslag om hur klassrummen ska se ut såsom färg på väggen, vilka bord och stolar vi ska ha, hur lekplatsen ska se ut och så vidare. Vi har kommit med massor av förslag.

Hur tror ni att det blir på Tunaskolan?

– Jag hoppas att det blir bra och gärna bättre, säger Alex.

Murtadha hoppas att de hörande eleverna lär sig teckenspråk. Julia säger att det är svårt att veta hur det kommer bli och är orolig över att det blir mindre teckenspråk.

Isabella säger att allt blir nytt i början och att det blir en utmaning att gå till en ny skola.

– Jag är rädd för att de hörande eleverna kommer att ta mycket plats i och med att vi är 80 elever och de är 600. Jag hoppas dock att de lär sig lite teckenspråk. Jag vet ju inte vilken attityd de har gentemot teckenspråk.

Eleverna anser att den största utmaningen med flytten är att bevara teckenspråksmiljön. Kristoffer anser att den största utmaningen är att upprätta en trygg miljö med bra bemötande och attityd samt utveckla teckenspråksmiljön på ett tillfredsställande sätt. Det kan även bli tufft att kommunicera med andra elever på ett bra sätt. Alex och Julia håller med.

– Jag tror att det blir lite svårt i början. Men jag tror att det blir bättre tids nog men kanske först efter en lång tid, berättar Alex.

TEXT & FOTO: PETRA ÖRLEGÅRD

Konstnärliga ledaren Josette Bushell-Mingo: ”Tyst Teater har blivit modigare”

Riksteaterns Tyst Teaters konstnärliga ledare, Josette Bushell-Mingo, firar dubbelt. I år har hon basat över det teckenspråkiga teaterhuset i tio år. Inte bara det, teatern fyller också 45 år. För DT berättar hon om sin tid på Tyst Teater och hur hon ser på framtiden för teckenspråkig scenkonst.

– Tyst Teater påminner mig varje dag om att jag ska våga vara modig, säger hon.

För Josette Bushell-Mingo kommer det som en överraskning att hon har lett Riksteaterns Tyst Teater i tio år när DT möter henne.

– Va!? säger hon och räknar på sina fingrar hur många år hon har arbetat hos det teckenspråkiga teaterhuset.

– Jo, det stämmer. Det är otroligt.

När Josette Bushell-Mingo kom till Tyst Teater 2005 var det ett annat upplägg. Varje år var det två produktioner, en på våren och en på hösten.

Nu är det alltid minst två produktioner per år och projekt som löper parallellt med uppsättningarna. Ett exempel är att Tyst Teater satte upp visukalen* Fame i Örebro i samarbete med stadens länsteater 2012. Då arrangerades så kallade visukalveckor i staden samtidigt där döva och hörande möttes i ett hundratal olika aktiviteter.

Att ha projekt är ett bra sätt att komma närmare publiken och ha kontakt med teckenspråkiga i samhället, enligt Josette Bushell-Mingo.

Innan hon började kunde hennes föregångare endast teckna lite. Hon bestämde sig för att lära sig teckenspråk. Även om hon var nybörjare valde hon att gå upp på scenen och hälsa till publiken på teckenspråk:

– ”Hej! Jag är Josette. Mitt teckenspråk är konstigt, vet jag”. Då applåderade publiken. Jag kunde se att de uppskattade det väldigt mycket.

Organisationen är också annorlunda än för tio år sedan. Tidigare var det hörande producenter. Nu jobbar två döva producenter.

– Jag är stolt över dem, säger Josette som varit mån om att ha döva och teckenspråkiga medarbetare både på och bakom scenen.

Hon har knutit utbildade skådespelare och skådespelartalanger till sig genom åren och satt upp banbrytande produktioner. Förutom Fame så minns många Odyssén, en klassisk pjäs i ny tappning. Den var visuellt spektakulär. Skådespelare och cirkusartister från olika länder medverkade i den 2007.

– Många blev glatt överraskade – de kunde inte tro att Tyst Teater kunde erbjuda en sådan produktion.

Josette Bushell-Mingo säger att Tyst Teater har gjort henne modigare och mer politiskt medveten. Då hon själv är svart kan hon se hur uppenbart det är att svarta syns för lite i samhället. Var finns svarta på scenen? Var finns svarta i rummet? Hur beskrivs svarta i media? Samma sak är det med döva, en annan minoritet.

– Jag har lärt mig att våga ifrågasätta och säga i stil med ”Var är döva i det här rummet? Varför finns det ingen teckenspråkstolk?”.

Hon talar engagerat om hur viktigt det är att frågor som deafhood, kvinnor, kön, svarta, sexualitet och döva med funktionsnedsättning med mera dryftas i teatervärlden. Döva är ingen heterogen grupp.

– Tyst Teater ska överraska, chockera, beröra, provocera... Vi ska inte enbart vara vän med publiken.

Den här hösten har Tyst Teater jubileumsturné. Tre skådespelare besöker olika städer där de träffar deltagare och firar tillsammans. Föreläsningar och workshops anordnas. Och foton från varje stad som skådespelarna besöker tas. Turnén avslutas i Örebro där en stor jubileumsfest äger rum. En 15 meter hög tredimensionell filmduk väntas sättas upp i staden. Projektet ”Wonderland – ett visuellt landskap” ligger bakom den. Projektet är ett samarbete mellan Örebro läns-teater och Tyst Teater och inspirerat av Alice i underlandet. Filmen som spelas på duken och är på teckenspråk visar en kanin som skruttar omkring i en magisk värld.

Nu jobbar Josette Bushell-Mingo och hennes kollegor för fullt med kommande produktioner och projekt. Ett projekt som hon vill initiera är döva flyktingar på grund av den stora flyktingvågen som är aktuell just nu. Hon är bekymrad.

– Många verkar tycka att det är roligt att ställa upp och hjälpa flyktingar som precis anlänt till Sverige. Men sedan när de bor

i landet och börjar slå rot, vilka kommer och tar hand om dem på riktigt? frågar Josette och fortsätter:

– Det är en farlig utveckling. Sverigedemokraternas argument vinner om ingen tar hand om flyktingarna.

Det är bland annat detta hon vill ta upp och diskutera i flyktingprojektet.

Tre produktioner som sätts upp nästa år är Gråter stora pojkar?, Perfektion och Lilla Röd. Den förstnämnda handlar om relationen mellan den skilda och olyckliga mamman och sonen som begår brott. Den andra är en poetisk dansföreställning – frågan är vem som är perfekt? En av de medverkande sitter i rullstol. Den tredje är ett familjeäventyr om en drake som möter en döv pojke.

2017 väntar ett stort projekt som Tyst Teater kommer att leda i samverkan med andra teaterhus i Europa, det största i hela verksamhetens historia. Planen är att Tyst Teater och sju andra teckenspråkiga samarbetspartner, Teater Manu, (Norge), Teater Totti (Finland), Glad Teater (Danmark), IVT (Frankrike), Deafintely Theatre (Storbritannien) samt festivalen Clin d’Oeil i Reims och ett livestreamningsprojekt med Island tillsammans sätter upp pjäsen Bernardas hus. Den är skriven av spanjoren Federico Garcia Lorca och bearbetas till en dövversion – rollerna befinner sig i teckenspråkets guldålder, 1800-talet, före Milanokongressen i Europa.

– Riksteatern häpnade när de hörde talas om våra Lorca-planer. De hade själva aldrig haft en så stor multinationell produktion, säger Josette Bushell-Mingo leende. Hon är bestämd att hon och producenten Mia Modig ska lyckas att ro projektet i hamn.

Tänker du fortsätta som konstnärlig ledare för Tyst Teater?

– Det där är inte mitt beslut! Det viktigaste är att jag är här och nu. Framtiden är öppen och Tyst teater måste ha den bästa konstnärliga ledare som är teckenspråkig om frågan blir aktuell. Så klart! Jag vill tacka alla generationer som jobbat med Tyst Teater och alla i publiken genom åren, utan dessa kombinationer – ingen Tyst Teater. Nu ska vi fira Tyst Teaters 45-åriga födelsedag i höst! Hurra!

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

TYST TEATER bildades 1970 på Västansviks folkhögskola i Leksand av en grupp teaterintresserade elever. Den första produktionen var ”Att vara döv”. 1977 beslöt regeringen att Tyst Teater skulle bli en del av Riksteatern.

Tyst Teater har satt upp 91 produktioner under åren 1970-2015. Bara under Josette Bushell-Mingos tioåriga ledning har över 30 olika produktioner visats.

Vilket är ditt roligaste Tyst Teater-minne?

DT har frågat nuvarande och före detta Tyst Teater-skådespelare om deras roligaste minne.

GUNILLA VESTIN-WALLIN, 1977-2012

– Ett av de roligaste minnen var föreställningen Kärlek, drömmar och fjärilar (2012). Jag fick prova på poesi. Föreställningen blev en fin avslutning på min teaterkarriär innan jag gick i pension.

FOTO: URBAN JÖRÉN

JULI AF KLINTBERG, 2008-2014

– Det var när jag spelade Pippi Långstrump (2011), en ikon som översatts till flera språk förutom teckenspråk. Efter föreställningen kom barnen med ögon stora som tefat fram till mig. De frågade "Kan min Pippi teckenspråk?" och "Är du verkligen stark?"

FOTO: URBAN JÖRÉN

NICKE ADOLFSSON, 1970-1980

– Det var i samband med pjäsen "I väntan på Godot" (1978). Jag hade inte bara en biroll i den utan hade också hand om ljus tekniken, scenografin och turnébussen! Så jag fick springa en del. Men det var inte jobbigt utan bara roligt. Jag hade bra och omtänksamma kollegor.

FOTO: PRIVAT

IPEK D. MEHLUM FRÅN NORGE, 2007 och 2010

– Det var när vi satte upp Odysséen (2007). Jag hade alltid drömt om att prova på cirkusnummer. Nu fick jag äntligen en chans att göra det i Odysséen. Jag hade stor glädje av detta. Det var en hel del hårt arbete. Föreställningen blev en succé.

METTE MARQVARDSEN, 1988-

– Det är svårt att välja ett roligt minne då jag har så många roliga minnen på Tyst Teater. Det är alla oväntade händelser, nervositet som till början kan vara jobbigt men som sen växer till en jublande känsla, att se alla barns glädje och alla aha-upplevelser med mera.

FOTO: TOMAS KOLD

VINETA LYXELL, 1970-2002

– Vi spelade Mest om djur i Sydkorea ca 1999-2000. Det var en barnföreställning. Hörande barn i publiken var så söta och finkladda. De var väluppfostrade och satt tysta. I övrigt var bergskapet i Sydkorea oerhört vackert.

FOTO: RIKSTEATERN

LARS OTTERSTEDT, 1996-2009

– Det är svårt att välja för jag har många roliga minnen men ett av de starkaste är det treåriga projektet med gruppen Uganda Deaf Silent Theater. När gruppen spelade The Magic Seeds på Nationalteatern i Kampala inför en fullsatt salong fick jag stå på.

FOTO: NICLAS MARTINSSON

NIKLAS ANDERSSON, 2014-2015

– Det var en utmaning att spela Regnkappan i Solapan (2015). Regnkappan stod mittemellan den dominanta Solapan och det bestämda väderfenomenet, La Niña. Det var fantastiskt att ha kontakt med barnen i publiken.

FOTO: NICLAS MARTINSSON

SAMMANSTÄLLNING: NICLAS MARTINSSON

Personlig begravning på teckenspråk

Nu kan man få möjlighet att planera en begravning på teckenspråk. Begravningsentreprenören Shirine Stjernfeldt som är teckenspråkskunnig har nyligen grundat en begravningsbyrå, *Stjernfeldts begravningsbyrå*, som ligger i Skåne.

– Det kan vara skönt för kunden att slippa ha en teckenspråkstolk i känsliga och privata stunder, säger hon.

I september förra året grundade Shirine Stjernfeldt Stjernfeldts begravningsbyrå med kontor på tre ställen i Skåne, nämligen Hjärup, Höllviken och Malmö. Flera av hennes kunder kommer dock från andra delar av Skåne. Hon gör även hembesök om kunden önskar det. Hon tar emot kundbeställningar från andra städer också, men då sker mötena via Skype och man får stå för hennes resekostnader.

Shirine Stjernfeldt, erfaren inom begravningsbyråbranschen, har läst teckenspråk och varit egenföretagare tidigare.

– Innan jag grundade begravningsbyrån läste jag teckenspråk i två år, jobbade på andra begravningsbyråer och har sjungit på ett hundratal begravningar sedan jag var femton år gammal, berättar hon.

Det gick fort för henne att grunda Stjernfeldts begravningsbyrå tack vare hennes erfarenheter från tidigare. När hon var mitt i planeringen i augusti 2014 var det två kunder som kontaktade henne. Då var det full framåt.

– Jag hade som mål att inom 3-5 år att ha en kund per vecka, men jag lyckades med det redan efter två månader, berättar hon.

Shirine Stjernfeldt har haft sitt företag sedan september förra året och har sen dess haft tre döva- eller teckenspråkiga kunder. De har kännits sig trygga, dels för att de kunna kommunicera utan mellanled, och dels för att hon känner till dövsamhället.

– Det kan också vara skönt för kunden att slippa ha en teckenspråkstolk i känsliga och privata stunder, säger hon.

Hon får frågan om hur det känns att jobba i svåra stunder. Hon svarar att hon har träffat många ledsna kunder men det gäller att vara professionell och anpassa sig efter kundernas önskemål. Hon upplever sig själv som flexibel, mjuk och stabil och säger att hennes jobb är viktigt för kunderna.

Konceptet med verksamheten är att göra begravningen så personlig som möjligt.

– Jag ville ha eget för att göra det annorlunda, säger hon.

Shirine Stjernfeldt vill göra varje begravning så personlig som möjligt. Hon vill inte bara låta de efterlevande välja kista, blommor och musik ur en katalog. Därför erbjuder hon personliga möten och lägger mycket tid och planering inför varje begravning. Hon pratar mycket med anhöriga om vem den avlidna var och vad hen tyckte om. Hon upplever att det finns ett stort behov av personliga begravningar och att man ska vara öppen med hur man vill att sin begravning ska gå till.

– Det är viktigt att man vågar prata med familjen innan döden, tycker hon.

Shirine Stjernfeldt brukar föreslå att man ska fylla i det som kallas för Vita Arkivet, som kan hämtas på nätet. Hon kallar det för "vår önskelista". I Vita arkivet kan man skriva hur man vill att ceremonin ska gå till och sina andra önskemål. Hon betonar att det är viktigt att prata med familjen om sina önskemål och att man berättar vad som är viktigt. Då kan det kännas lättare för anhöriga som vet att den avlidna fått komma till tals med sina tankar och önskningar.

Då blir ceremonin ett fint sätt att säga farväl och samlas tillsammans i sorgen.

TEXT & FOTO: MOA GÄRDENFORS

NAMN: Nils Harry Christer Eklund

ÅLDER: 49 år (fyller 50 i oktober)

FAMILJ: Frun Anette, sonen Håkan, 23 år
och dottern Emma, 20 år

BOR: Kävlinge

GÖR: jobbar på studieförbundet ABF

GÖR HELST PÅ FRITIDEN: jag fotograferar
mycket, helst natur och konst.

LÄSER HELST: tidningar, deckare och poesi

SER HELST PÅ TV: deckarserier, speciellt
Sherlock Holmes.

VACKRASTE TECKNET: teater, inte bara för att
det är mitt persontecken men för att jag ser
på livet som en enda stor teaterpjäs.

”Jag har hittat hem till slut”

Först för ett år sedan, vid 49 års ålder, lärde sig Christer Eklund, teckenspråk. Snabbt ledde det till att många dörrar öppnades för honom och i våras blev han vald som ordförande i Skånes Dövas Distriktsförbund. Dövas Tidning har träffat honom för att ta reda på vem han är.

Christer fick diagnosen grav hörselskada av läkarna för några år sen men anser sig själv vara döv.

– Jag var nog 3-4 år gammal när jag blev hörselskadad för jag var ofta sjuk. Men det upptäcktes först när jag började skolan. Lärarna tyckte att jag hörde dåligt och inte riktigt hängde med i lektionerna. Då undersöktes jag och fick sedan hörapparater.

Hela skolgången var tuff för Christer. Han gick i en vanlig klass under sin uppväxt och fick aldrig möjlighet att lära sig teckenspråk. Istället var det intensiv talträning som gällde.

– Egentligen hade jag behövt få teckenspråk då.

Efter skolan ville Christer plugga till läkare men fick överge planerna för att han visste att det inte skulle fungera utan tolk. Och dessutom kunde han inte heller teckenspråk.

– Jag pluggade istället till undersköterska. Det var verkligen tufft men jag klarade det. Efter det började jag jobba som undersköterska på akuten i Lund.

Våren 2014 fick Christer sluta arbeta som undersköterska. Han hade då varit sjukskriven tre gånger på grund av utbrändhet. Han hade – för att kunna klara sitt jobb – sett till att kunna mer om allt än sina kollegor.

– Jag fick satsa så mycket för att kunna göra ett bra jobb med patienterna och samtidigt kommunicera med mina kollegor. Men till slut blev det så mycket att jag inte orkade mer. Jag blev utbränd.

Stressen utlöste högt blodtryck, illamående och eksem, bland annat i öronen som innebar att Christer inte kunde använda sina hörapparater. Då blev han helt döv. Därför föreslog läkarna att han skulle operera in en baha*. Då slapp han hörproppar. Det blev en operation.

Tyvärr fungerade baha inte riktigt som det var tänkt. Det fungerar bra till larm och i lugna miljöer men annars inte riktigt, menar Christer. Istället får han oftast läsa på läpparna för att kunna klara av kommunikationen.

För bara ett år sen började Christer lära sig teckenspråk. Då gick han på sin första veckokurs i teckenspråk på Västansviks folkhögskola. Tidigare hade han gått på kurser i tecken som stöd men det passade inte riktigt honom.

– Jag kände att jag behövde något mer utvecklande för att kunna klara mitt liv. Så jag började lära mig lite teckenspråk på egen hand.

Men sen mötte han döva Christina Krol som började praktisera på Silverforsen Folkets Park i Kävlinge.

– Vi började diskutera mycket. Jag blev piggare. Jag fick kunskap om dövr världen. Jag förstod att jag behövde teckenspråk – att det var mitt språk och mitt kommunikationsmedel. Så jag är glad över att ha funnit teckenspråk till slut. Jag känner att jag har hittat hem till slut. Det var nog meningen att det skulle bli så.

Vad betyder teckenspråk för dig?

– Allt! Verkligen allt! Utan teckenspråk skulle jag tappa bort min familj helt. Inte kunna ha mitt jobb. Kunna klara av att umgås med mina vänner.

I sommar har Christer och hans fru varit på teckenspråkskurs på Västansviks folkhögskola.

– Jag lät min fru bestämma själv om hon ville lära sig teckenspråk eller inte, men hon valde att göra det. Det är jag väldigt glad för.

Numera ger engagemanget i dövrörelsen Christer mycket energi.

– Jag vill jobba mycket med deafhood och deaf gain. Vi behöver inga konflikter utan bara förändring. Allt börjar med kommunikation – det vill säga språk. Så vi måste förändra attityd och det tror jag vi uppnår med kunskap om deafhood och deaf gain. Vi behöver sluta med förtrycksmentalitet – att det är på grund av dövhet som vi är utanför samhället. Deafhood är ett sätt att minska konsekvenserna av dövhet såsom utanförskap, isolering och dåligt självförtroende samt att man inte satsar tillräckligt. Förändring kan vi bara åstadkomma tillsammans, t.ex. genom manifestation och demonstration likt den om Kattungen i Örebro.

TEXT & FOTO: PETRA ÖRLEGÅRD

BAHA står för bone-anchored hearing aid. Istället för vanliga hörapparater skruvar man in en titan i benet bakom örat för att förstärka ljudvibrationerna. Man förstärker kroppens naturliga förmåga att dirigera ljud genom att kringgå de skadade yttre och mittenöronen så att det skickas klarare och tydligare ljud till innerörat.

Baha har utvecklats sedan första användningen år 1977. Enligt produktens webbsida så får man med hjälp av baha bättre hörsel jämfört med vanliga hörapparater.

Utmärkta memoarer om den danska dövrörelsen

Tegnsprog – hvorfor inte?
av Asger Bergmann
Danske Døves Landsforbund, 2015
320 sidor

Asger Bergmann kan sägas vara Danmarks svar på Lars-Åke "Låw" Wikström (f.d. ordförande för SDR). Han ledde det danska dövförbundet i 20 år och släppte nyligen en självbiografi. Redan i inledningen låter man sig förstå att boken är lovande med många träffsäkra exempel. Han berättar om hur han som 14-åring ger svagbegåvade elever lektioner i danska under lunchrasten. Han finner att de gör snabba framsteg tack vare teckenspråket, inte talet. Där och då bestämmer han sig för att bli dövlärare. Han uppnår så småningom sin dröm, efter en lång kamp. Han är även med och utvecklar teckenspråksutbildningen för hörande och sitter i World Federation of the Deafs styrelse med mera. Medan boken är fascinerande rakt igenom är det önskvärt att han reflekterar och går mer på djupet kring tiden då CI vinner mark och teckenspråket trängs tillbaka i Danmark. Sedan är det olyckligt att några faktafel smugit sig in i boken, t.ex. att Berlinmuren föll 1999 (korrekt svar: 1989 – säkert ett oavsiktligt felaktigt knapptryck). I övrigt är Asger Bergmanns memoarer ett betydelsefullt bidrag till dövhistorien inte bara i Danmark utan också i Sverige då vi har mycket gemensamt. Han har en utmärkt berättarförmåga. Inte förvånande – han är ju lärare.

Teckenspråk – ja, varför inte!

NICLAS MARTINSSON

Söt och viktig historia för barn och föräldrar

Pluto och stjärnorna
av Mia-Maria Lindberg
Med illustrationer av Viktor Jäderlund
Venaröds förlag, 2015, 52 sidor

Pluto och stjärnorna är en pedagogisk och väldigt söt och mjuk berättelse som vänder sig till hörselskadade barn i mellanstadieåldern och deras föräldrar. Boken handlar om den lilla flickan Linn och hennes pappa när de besöker hörcentralen. Linn hör inte men det vill hennes pappa inte riktigt förstå för det går visst att träna bort. Och teckenspråk, vad är det? Känns det igen? På hörcentralen sitter pappa upptagen med sin mobil och Linn fantiserar sig bort. Ut i rymden, bland stjärnor och planeter i jakten på... Ja, vaddå?

Pluto och stjärnorna kan bli en viktig bok för barn och föräldrar som funderar över hörsel och språk och kan nog ge bra input till samtal om den läses tillsammans. Den metaforiska parallellen med Pluto är fin och ger den enkla historien en lite mer gåtfull inramning. De snygga illustrationerna av Viktor Jäderlund är serietidningsinspirerade och väger upp den söta historien på ett bra sätt. Om man ska ha någon invändning så hade jag gärna sett fler bilder. Och det kan hända att man blir lite sugen på ett par hörapparater med döds-kallar på, eller några stjärnor och planeter. Jag hoppas i alla fall att alla föräldrar till barn med CI eller hörapparater läser den ihop med sina barn. För att få fundera och identifiera sig men inte minst för slutets skull. Äntligen!

YLVA BJÖRKLUND

Ett viktigt bidrag till dövhistoriesamlingen

110 fantastiska år med Idrottsklubben Surd av Christy Kristensson, Edit Steiner, Urban Mesch och Johanna Mesch
Idrottsklubben Surd, 2015, 415 sidor

Teckenspråket har en stark muntlig tradition. På gott och ont. Jag har träffat på äldre döva som berättat en massa material nog så det räcker och blir över till flera böcker och filmer. Det kunde de allt. Men inte skriva ned dem. Filma var under lång tid opraktiskt och krångligt, långt ifrån lika enkelt som idag. Mycket kunskap, historia har tyvärr försvunnit med dem. Just därför finns det inget ett överflöd av böcker och filmer producerade av döva, om döva. Därför är varje dövhistorisk bok som dyker upp värdefull.

Denna bok handlar om dövidrottsklubben från Göteborg, IK Surd, bildad 1903. Boken tecknar ned klubbens första 110 år. Efter en kort inledning ägnar författarna klubbens stiftare Carl Daniel Andersson, Oscar Rydén och Gösta Wiberg ett kapitel var i boken. Sedan rivstartar man med ett kronologiskt bildspel varvat med smått och gott decennievis. Trevligt med mycket bilder. Man märker direkt hur viktiga idrottsklubbarna varit – och är – för dövrörelsen. När en jubileumsbok sammanställs blir det lite svårt att gå på djupet, då skulle boken bli alldeles för tjock. En svår avvägning. Utöver en del faktafel och små men avgörande detaljer som att boken skulle varit tvåspaltig rakt igenom – kan boken utgöra som inspiration eller faktauppslag till fler böcker i ämnet dövidrottshistoria. Då gärna på djupet, tack!

TOMAS LAGERGREN

Vi söker teckenspråkig lärare i engelska och svenska

Mo Gård folkhögskola är en teckenspråkig folkhögskola och en mötesplats för gemenskap i teckenspråkig miljö samt en vägvisare till större delaktighet i samhället.

Till vår verksamhet i Åkarp, vårterminen 2016, söker vi lärare med kompetens att undervisa i svenska och engelska.

Heltidstjänsten är en tillsvidare tjänst med provanställning och innebär bl.a. planering, genomförande och utvärdering av pedagogiskt arbete enligt individuella planer.

Kvalifikationer

Du har högskoleutbildning med examen inom pedagogik om minst 240 hp alternativt genomgången lärarutbildning om minst 240 hp. Du förutsätts, förutom formell ämneskompetens, kunna undervisa på teckenspråk.

Kunskaper om funktionsnedsättningar samt pedagogisk kompetens omkring undervisning/ lärande/ utveckling för personer med funktionsnedsättningar är meriterande. Då våra lärare har ett nära samarbete, fäster vi stor vikt vid den personliga lämpligheten. Vi förutsätter god samarbetsförmåga, flexibilitet, hög grad av självständighet samt eget ansvarstagande.

För mer information kontakta:

Tomas Larsson, biträdande rektor Mo Gård folkhögskola
Telefon och SMS: 0730-33 43 00
E-post: tomas.larsson@mogardfolkhogskola.se
Besök gärna vår hemsida: www.mogard.folkhogskola.se
Sista ansökningsdag 30 oktober 2015.

Vi sköter rekryteringen själva och använder oss inte av rekryteringskonsulter.

folkhogskola.mogard.se
folkhogskola@mogardfolkhogskola.se
020 - 20 02 44

mo GÅRD
folkhögskola

Tyck till om

Vi på Dövas Tidning inleder ett arbete där vi ser över både papperstidningen och sajten dovastidning.se. Detta eftersom mediebranschen befinner sig i en snabb förändring – samtidigt som den tryckta upplagan generellt sjunker ökar de digitala kanalerna. DT påverkas också av dessa förändringar. Därför startar vi igång en läsarundersökning i november och söker sex personer som frivilligt ställer upp och svarar på ett antal frågor.

Vi i redaktionen vill veta vad Ni anser är bra och mindre bra med Dövas Tidning.

För att få ta del av Er syn på tidningen behöver vi låna Er tid under november månad. Det handlar om tre tillfällen Ni ska svara på våra enkätfrågor. Som tack får Ni en premie/ present var.

Vill Du delta i läsarundersökningen? Sista anmälningsdag är den 30 oktober. Du har två alternativ: mejla till oss på redaktionen@dovastidning.se och skriv "Läsarundersökning" i ämnesraden. Uppge sedan följande: Namn, ålder, sysselsättning och ort (vi vill ha ett så representativt urval som möjligt till vår läsarpanel).

Det andra alternativet är att Du går in på dovastidning.se och klickar på menyn "Om Dövas Tidning" och väljer undermenyn "Läsarundersökning". Där finns information om undersökningen på teckenspråk och ett anmälningsformulär.

Blir Du utvald av oss kommer vi kontakta Dig via mejl.

Välkommen med Din anmälan!

Läger och aktiviteter – en viktig del av SDUF

En stor och viktig del av SDUF är läger och våra aktiviteter där medlemmarna får träffas och umgås på teckenspråk. Vad vore SDUF utan läger för barn och ungdomar i alla åldrar, från alla hörn av Sverige?

Här nedan ser du flera rapporter om vad vi har gjort under sommaren.

Gå in på www.sduf.se där vi har "Rapporter från läger" och ett galleri med alla bilder!

Visst kommer du med på något – eller flera – av våra läger och aktiviteter nästa år?

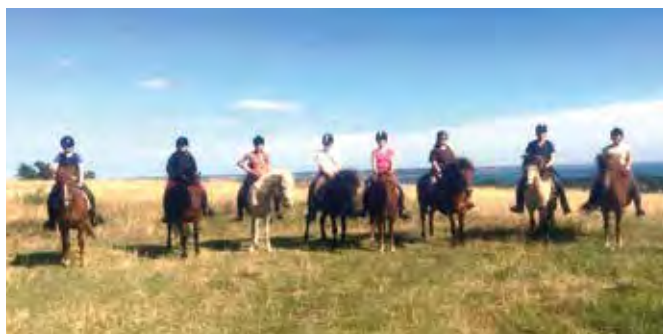
Nordiskt ridläger i Danmark

● Den 10-14 augusti deltog vi i Nordiskt ridläger för döva för 18-30 år. DDU (Danske Döves Ungdomsförbund) anordnade lägret nära Ebeltoft. Vi bilade dit och åkte färja från Varberg.

Väl framme på Vinkaergården såg man direkt många mysiga islandshästar i många olika färger, fluffiga manar och svansar. Vi var totalt två svenskar, en norsk, en finsk och tre danskar. Vi red långritter varje dag. En gång var det 8 timmar i sadeln med lunchpaus. Landskapet var oslagbart vackert och vi badade i havet med hästarna också. En kväll åkte vi till Ebeltoft, ett litet centrum i en äldre stil. Där smakade vi dansk glass. Under veckan fick vi hemlagad dansk husmanskost.

Vi tecknade för det mesta internationellt men samtidigt försökte vi hålla oss till våra länders teckenspråk för att bibehålla det nordiska i oss. Kvällarna innehöll långa diskussioner om våra kulturer och hur vår dövsituation ser ut i respektive land. Det var en härlig vecka, vi fick nya vänner för livet och det vill jag och Kalle tacka DDU för!

REBECCA JONSSON & KALLE LÖFGREN

Språkresan till Indiana, USA

● Den 3 juli var väskorna fullpackade och nio förväntansfulla ungdomar möttes på Arlanda flygplats. Nu ställdes kursen mot Indianapolis, USA för två veckors språkresa!

Det blev en väldigt fin start för ungdomarna som genast fick uppleva en amerikansk högtid; 4 juli, nationaldagen. Helgen tillbringades hos deras respektive värdfamilj som visade hur man firar en högtid – ordentligt! Efter helgen då man vilat bort jetlagen, åkte alla till skolan där lägret skulle hållas för de nästkommande två veckorna.

Ungdomarna uppskattade möjligheterna att lära sig nya språk, träffa nya vänner, och åka iväg på olika aktiviteter. Under de två veckorna i USA har vi hunnit med bland annat en trampolin-park, en basketmatch, shopping, och två vattenparker (Holiday's World uppskattades extra mycket då det fanns häftiga och snabba karuseller, särskilt Voyage och Thunderbird som rekommenderas för er som åker till Indiana någon dag) och avslutningsvis med en natts camping. Veckorna var fyllda av roligheter, aktiviteter, kulturkrockar, nya språk, och sist men inte minst – nya vänner. Efter två veckor sade vi hej då till dessa och på söndagen den 19 juli tidig morgon kom vi hem. Borta bra, men hemma bäst!

Kolla gärna in våra bilder och uppdateringar på SDUF:s facebook-evenemang med namnet "Språkresan till Indiana, USA"!

LEDAREN HANNA FERM

www.sduf.se

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Rissneleden 138, 5 tr
174 57 Sundbyberg
www.sduf.se

Mejla: kansli@sduf.se
Twitter: @_sduf
Facebook: Sveriges Dövas Ungdomsförbund

Förbundsordförande:
Mia Modig
mia.modig@sduf.se
0730 636 638(sms/3G)

WFDYS-läger i Turkiet

● Det var ca 50 länder och runt 100 personer som deltog i lägret i Turkiet och med olika kulturer och framförallt olika språk. Det var jag och en till svensk deltagare som fått äran att åka dit i år. Det var en lärorik vecka med många händelser och aktiviteter.

Jag flög dit själv för första gången men möttes upp av två snälla turkiska funktionärer från lägret. Jag kämpade med att kommunicera med dem på internationella tecken vilket jag knappt behärskade men innan veckan tog slut hade jag lärt mig det hyfsat bra ändå! Det går bara man vill!

Vi bodde på en campingplats med små stugor för 4 personer. Jag bodde med två tjejer från Turkiet och en från Sydafrika. Vi blev uppdelade i olika lag med varsin färg på laget. Alla lag hade smeknamn och ett eget tecken. Jag var med i blå laget och vi kallades för vågen.

På förmiddagarna lyssnade vi på flera intressanta föreläsningar som handlade om jämställdhet, kultur och politik. På eftermiddagarna var det lek och aktiviteter där vi i lagen tävlade mot varandra. Alla lekar var väldigt roliga och svåra, det krävdes mycket samarbete och fullt fokus! Mitt i veckan var vi iväg på utflykt för att utforska staden Istanbul, det var roligt och intressant! Vi åkte båt på floden mitt i Istanbul och såg flera vackra byggnader.

Jag lärde mig otroligt mycket under veckan, framförallt internationella tecken. Många kunde inte internationella tecken men alla lärde sig mycket på bara en vecka. Vi var alla glada och positiva. Det gick ju bra för oss alla trots att vi kom från olika länder och hade olika teckenspråk!

JONNA SJÖGREN

Barnläger på Öland

● Totalt var det 11 glada barn som tillsammans med fyra ledare samlades på Kalmar station. En halvtimmes bilresa väntade, över bron till Öland. Vi bodde på en fin och trevlig gård som hette Allegården Kastlösa. Barnen blev mest glada över att det fanns en pool på plats. Dessvärre var vädret inte på vår sida under veckan men vi passade på att bada under de två första dagarnas fina väder och sedan åka till Ölands nöjes- och djurpark där det fanns ett vattenland där vi fortsatte att bada!

Vädret blev inte lika fint under resten av veckan men det hindrade inte barnen att bada oavsett väder, i sann svensk sommaranda. Imponerande! På den tredje dagen åkte vi tillbaka till Ölands nöjespark för att kolla på djur samt åka olika karuseller. Jag själv blev spjefärdig efter ett par karuseller och fick istället äta mjukglass medan barnen åkte varv efter varv. Under veckan hann vi med en massa saker som 5-kamp, skattjakt, GoKart, minigolf och en massa mer. Jag trodde jag jobbade med barn tills vi åkte Gokart... Alla gasade på och körde för fullt och körde om varandra – den svenska framtiden inom motorsporten ser ljus ut!

En gång åkte vi ut i skogen till en grillplats där vi satt runt en eldstad och grillade korv, marshmallows samt banan med choklad och hade det allmänt mysigt. Vi fick också finbesök från två styrelseledamöter från SDUF, Erdem och David. De berättade om SDUF och lyssnade på barnens åsikter. Det var guld värt!

Vi avslutade veckan med att lämna barnen på Kalmar station för hemfärd. Vi ledare trodde inte att det skulle vara svårt att lämna barnen och deras fantastiska humör under hela veckan men ack så fel vi hade. Hoppas vi ses igen nästa år!

LÄGERFÖRESTÅNDAREN FLORIAN TIRNOVAN

Vill DU vara med i referensgrupp till 50-årsjubileumsboken?

Arbetet med att samla ihop material till boken som ska överblicka SDUF:s 50-åriga historia (1966-2016) är i gång. Snart kan boken börja skrivas – och här du kommer in!

Referensgruppen ska bestå av några personer, i olika åldrar. Tanken är att det ska bli ett par korr-rundor – där ni träffas och kommenterar innehållet i boken.

Är layouten bra? Är innehållet roligt och passar ungdomar? Hur ser språket ut? Stämmer alla fakta? Allt för att boken ska bli så bra som möjligt! Vi planerar att ha en första träff i våren 2016.

Anmäl ditt intresse senast 30 nov. till Charlotte Gustavsson.
Mejl: charlotte@komout.se
Skype: [charlotte_gustav](#)

Ett fotografi och världen vaknade!

Vi har en flyktingkatastrof i världen – inte den första och det har pågått under lång tid. Men ingen har riktigt vaknat tidigare. Vi lever i ett informationssamhälle och vi överöses av information jämt och ständigt. Blir vi till sist avtrubbade? Vi vill göra något, men vet inte hur?

Men ett fotografi på en död pojke liggande på stranden tog oss ut ur handlingsförslamningen. Tänk vad är det som krävs för att få upp ögonen för orättvisor, missförhållanden och katastrofala situationer för människor. Ofta VET många – men något drastiskt måste hända för att någon tar initiativet – och GÖR något. Då hakar andra ofta på.

Nu ser vi handling. Flyktinggalor för att samla in pengar, handlingskraft för flyktingmottagande i EU, volontärhjälp som jobbar dygnet runt för att hjälpa flyktingar som kommer till Sverige, Facebook-aktioner och stor vilja bland allmänheten att bidra både med arbetsinsatser och ekonomiska bidrag. En person kan inte göra allt, men många kan göra lite och den samlade insatsen av många kan göra mycket.

Det har också gjorts fantastiska insatser av teckenspråkiga volontärer för att döva flyktingar ska få ett bra mottagande och information bland annat om att möjligheten att komma till Västanvik finns. Jag är stolt och glad över att Västanvik har det nationella uppdraget att ta emot asylsökande döva. Så att döva får en ärlig chans till en rättvis asylprocess. Att de får bättre förutsättningar att berätta sina asylskäl efter att de fått chansen att lära sig svenskt teckenspråk.

I den stora massan flyktingar finns döva. Både de som redan kommit till Sverige och de som fortfarande kämpar för att komma ifrån kaos, våld och mordande. Men också de som kämpar för att komma ifrån ett språkligt förtryck. Vilken information får de? Trängs de undan i konkurrensen att komma först över gränsen innan det blir stopp och stora murar byggs upp när de styrande tycker att "flyktingarna blivit för många"? Vi har också döva som redan kommit till Sverige, men som tvingas tillbaka. Trots att det ibland innebär ett liv utan möj-

ligheter till fungerande kommunikation – en grundläggande mänsklig rättighet. Ofta anser myndigheter att det inte är tillräckliga skäl. Men utan kommunikation dör en människa långsamt inombords.

Vi har det förhållandevis bra i Sverige, mycket tack vare vår långa kamp för våra rättigheter. Men på många områden behöver kampen fortsätta, till exempel när det gäller rätten att använda vårt språk – teckenspråk. Det finns mycket kvar att göra i svenska samhället för oss döva och teckenspråkiga.

Mottagandet av asylsökande i teckenspråkig miljö med många döva förebilder kan vara en bra modell för andra verksamheter. Idag är äldreomsorgen på många platser inte teckenspråkig och gör att döva äldre blir isolerade och saknar dialog på teckenspråk med personalen som ska ge de möjligheter till bästa psykosociala hälsa. Rätten att använda teckenspråk i utbildning kränks gång på gång – både för barn och för vuxna.

Teckenspråkskompetens varierar hos lärare och elever/studenterna får inte alltid tolk – de elever/studenterna som drar nitlotten hindras i sitt lärande. Tolkssituationen på arbetsmarknaden är också alarmerande, alltför döva hindras i yrkeslivet på grund av en förlamad tolksituation där regeringen verkar ha kört fast. Konsekvenserna kan bli förödande för hela livet i form av svårigheter att komma in och stanna kvar på arbetsmarknaden och fattigdom på grund av utebliven inkomst.

Med gemensamma krafter kan vi skapa våra "fotografier" om dövas situation – så att samhället vaknar och tar krafttag för ett mer teckenspråkigt Sverige!

HANNA SEJLITZ
FÖRBUNDSORDFÖRANDE

SDR Stockholm
Rissneleden 138, 5 tr
174 57 Sundbyberg
Tel. vxl: 08 442 14 61

SDR Leksand
Box 300
793 27 Leksand
Tel. vxl: 0247 140 65

sdr@sdr.org
www.sdr.org

Förbundsordförande:
Hanna Sejlitz
hanna@sdr.org
0723 211 132 (sms/3G)

Kommunikationsansvarig:
Jenny Ek
jenny.ek@sdr.org
0735 308 434 (sms)

Försäljning:
shop@sdr.org
Tel vx: 0247 140 65
Fax: 0247 105 97

Bli medlem:
medlem@sdr.org

Sveriges Dövas Pensionärsförbund:
info@sdpf.se

Västanviks Folkhögskola
Winterommes väg 5
793 27 Leksand
Texttel: 0247 641 24
Fax: 0247 101 65
www.vastanviksfhs.se

SDR plusgiro: 90 00 24-1

SDR:s förbundsstyrelse hade sitt senaste styrelsemöte i Leksand i samband med Dövas Dag.

Styrelsens ansvarsfördelning

● Anne-Maj Magnström och Johanna Carlsson valdes in som ledamöter vid förbundsmötet i maj och vid det senaste styrelsemötet reviderades styrelsens ansvarsfördelning. Johanna Carlsson ansvarar för utbildning tillsammans med Mattias Hellöre och Patrik Nordell, samt även för tolkfrågor med Hanna Sejlitz och Tomas Hellström. Anne-Maj Magnström har nu ansvar för media tillsammans med Mattias Hellöre, teknisk tillgänglighet med Tomas Hellström och Mattias Hellöre samt bistånd tillsammans med Louise Danielsson. Vill du se hela styrelsens ansvarsfördelning, se sdr.org.

Fortsatt ekonomiskt underskott

● Förbundet redovisade ett ekonomiskt underskott vid förbundsmötet i maj och förbundets ekonomi är fortsatt ansträngd. Förbundsstyrelsen har vidtagit en rad åtgärder för att sänka kostnaderna och få ekonomin i balans. Bland åtgärderna finns en översyn av kansliorganisationen och att de två kommande nummer av Dövas Tidning slås samman (se även sidan 2).

Projektet "Döva tolkar och översättare"

● Pilotutbildningen som har 22 deltagare har haft två träffar hittills, varav den första skedde i Stockholm i slutet av augusti och den andra i Göteborg i början av oktober. Förutom genomförande av utbildningen och arbete för att utbildningen ska bli permanent vill projektet också öka kunskapen om och acceptansen för döva tolkar inom till exempel tolkverksamheten. Projektet kommer bland annat att träffa TALFÖR (Förening för tolkchefer i landstingen) för att informera om projektet och diskutera vilket behov som finns av döva tolkar. Projektet arbetar också för att öka kunskapen om döva översättare och deras kompetens. Vill du veta mer om projektet? Information finns på sdr.org. Ni kan också kontakta projektledare Maya Rohdell på maya.rohdell@sdr.org eller assisterande projektledare Åsa Henningsson på asa.henningsson@sdr.org.

Projektledare sökes! SDR söker en projektledare till förstudien "Dövas RättsOsäkerhet - Inför lagen är vi alla lika" som bland annat syftar till att undersöka möjligheten att etablera en verksamhet med teckenspråkiga lotsar inom rättsväsendet. Senaste ansökningsdag är den 30 oktober. För mer information se: sdr.org

Förstudie "Dövas RättsOsäkerhet"

● Glädjande att SDR blivit beviljade medel av Arvsfonden för en sex månaders förstudie. Projektet "Dövas RättsOsäkerhet - Inför lagen är vi alla lika" syftar till att undersöka möjligheten att etablera en verksamhet med teckenspråkiga lotsar inom rättsväsendet. Genom att skapa ett nätverk med bl.a. rättsväsende, yrkesskolor, polishögskola, socialhögskolor, lärarhögskolor ska förstudien också se om det går att initiera en permanent utbildning i dessa instanser. SDR söker nu en projektledare. Besök sdr.org för annons och mer information.

Dövas Dag

● Under Dövas Dag ordnade SDR en workshop där deltagarna fick diskutera SDR:s utveckling genom en rad påståenden, som till exempel "Det är lätt att bli medlem i SDR". Senare blev det "Heta stolen med SDR" under ledning av Joakim Hagelin Adeby, som sitter i förbundets valberedning. Många viktiga och intressanta frågor lyftes och diskuterades. Tack alla som deltog!

SDR fanns förstås också på plats i utställningen med en monter för information och försäljning, tillsammans med Dövas Tidning, projektet Döva tolkar & översättare och SDR Tecken AB. SDR:s butik Gåvan hade extra öppet under lördagen och det blev en succé!

Förbundsordförande Hanna Sejlitz överlämnade under lördagens bankettmiddag WFD:s pris för "extraordinära insatser för erkännandet av svenskt teckenspråk" till Brita Bergman, då hon inte kunde närvara vid världskongressen i Istanbul i somras. På SDR:s Facebook kan ni se Brita Bergmans tacktal under banketten.

Ett stort tack till Dalarnas Dövas Förening för ett fint arrangerat Dövas Dag i Leksand – nästa år är det Dövas Dag i Göteborg. Vi ses där!

Information om medarbetare

● Vår ombudsman Jenny Nilsson slutade på SDR i augusti, då hon fått ett annat jobb. Vi tackar henne för ett fint arbete och önskar henne lycka till.

Seminarium om arbetsmarknad

● SDR genomförde ett seminarium om arbetsmarknaden den 22 september med deltagare från arbetsmarknadsutskottet och Arbetsförmedlingen, AF. Vi lyfte exempel på strukturella problem och hinder som finns för teckenspråkiga döva och hörselskadade på arbetsmarknaden. Under seminariet gav vi idéer och förslag på lösningar som AF och arbetsutskottet kan ta med i deras fortsatta arbete.

Nu har förbundet Skype!

● Boka ditt Skype-samtal med SDR genom att skicka ett mail på sdr@sdr.org. Berätta vad ditt ärende gäller så kan ni få en tid för direktkontakt med rätt person, beroende på vad ditt ärende handlar om. Du hittar oss i Skype på "**sverigesdovas-riksförbund**". Vi hoppas det blir ett uppskattat sätt att komma i kontakt med oss!

Sorgligt att genuint teckenspråk urholkas allt mer på specialskolorna

Det har gått några år, men jag funderar fortfarande över svaret som Dalarnas Dövas Länsförening fick på sin motion nr 11 på SDR:s kongress i Malmö 2013. Föreningen tyckte att specialskolorna för döva skulle minskas ner till en enda nationell skola, eftersom elevantalet minskar när barn med cochlea-implantat (CI) ofta placeras i den vanliga grundskolan. På den specialskolan skulle det då bara vara teckenspråk.

SDR yttrade att antalet skolor för döva inte ska minska ner till en nationell skola då det skulle innebära flera och längre geografiska avstånd.

”SDR gjorde ett gemensamt ställningstagande med HRF, DHB, FSDB, UH, SDUF och DBU under 2010 där vi framhåller vikten av en omfattande nationell reform för att möta döva och hörselskadade elevers behov av en likvärdig utbildning. Vi vill ha regionala grundskolor för hörselskadade, döva och dövblinda elever med språkprofil utifrån svenskt teckenspråk och svenska istället för dagens specialskola”.

Betyder likvärdig utbildning att det kan vara olika kvalitéer på utbildningen för barn med CI eller hörselnedsättning, när de går integrerat var för sig, i den vanliga grundskolan? Man får hoppas att barn som går i specialskola får en likvärdig utbildning, en sådan som hörande barn får.

Vad betyder ”svenska”? Inkluderar det både talad svenska och skriftspråk? Varför inte använda de rätta namnen för det som avses? D.v.s. teckenspråk, skriftspråk och talspråk.

Tittar man på specialskolornas hemsidor, kan man se att specialskolorna har anpassat sig väl efter rådande klimat. Det genuina teckenspråket verkar vara i minoritet. Man får veta att de numera talar och tecknar samtidigt i undervisningen. Att de lär sig två språk samtidigt. De lägger stor vikt vid den akustiska miljön i och med den ökande andelen elever med cochlea-implantat och andra hörselhjälpmedel. Under rubriken: Teckenspråksutbildning för föräldrar-TUFF, kan man läsa att denna utbildning gäller för föräldrar som har barn som är beroende av teckenspråk för sin kommunikation. Varför välja ordet ”beroende”? Det låter ungefär så här: ”Hör ditt barn lite, är det inte beroende av teckenspråket”. Vilka föräldrar tror då att de ens kan/behöver välja det för sitt barns räkning?

Det är sorgligt att det genuina teckenspråket urholkas allt mer på specialskolorna, att talspråket ses som ”lite finare”. Hoppas jag har fel. Men det ser mörkt ut, när jag läser ur specialskolornas olika foldrar. T. ex: ”Bra att veta om tvåspråkighet” och ”Bra att veta om svenskt teckenspråk och svenska”. Man kan b.l.a. läsa att: ”Det talade språket är ett naturligt inslag i hela skolmiljön”.

Det är lätt att dölja brister i teckenspråk om man talar och tecknar samtidigt och att tro att man gett information på rätt sätt. Det är långt ifrån alltid det blir rätt, då det är två skilda språk.

SDR: ”Vi menar att ett språkperspektiv istället för funktionshinderperspektiv på skolan, kan innebära en förändring i värdegrunden som kan komma att attrahera flera föräldrar att välja denna skola till deras döva och hörselskadade barn”.

Tänkte någon ”funktionshinderperspektiv” förut? Är det tillägget ”svenska” (läs talspråk), som förändrar värdegrunden? För vem? Det gemensamma ställningstagandet kanske kan attrahera fler föräldrar från de olika förbunden och barn med CI att välja specialskolan, men också tvärtom, att andra istället väljer bort den.

SDR har alltid betonat att det är skillnad mellan svenska (läs talspråk) och teckenspråk. Så jag tycker nog att Dalarnas Dövas Länsförening har en poäng. Åtminstone en av de fem specialskolorna skulle ha undervisning/kommunikation helt på det genuina teckenspråket för dem som vill välja det, oavsett graden av hörselnedsättning. Alternativt att någon startar en privat teckenspråksskola.

Ingegerd Lennqvist

Intensiv bridgekurs i Örebro

Örebro Dövas Bridgeklubb ordnade tillsammans med SISU Idrottsutbildarna en kurs i bridge den 29-30/8 för nybörjare och för dem som tidigare gått kursen. Thomas Björkstrand och Lars-Åke Wikström var kursledare. 20 personer deltog i kursen och det blev 2 intensiva dagar då man fick lära sig grunderna i bridge; vad är bridge, budgivning, poängräkning och hur hög ska man bjuda. Man fick även spela en hel del för att lära sig hantera korten, räkna poäng, ta stick och maska.

Irene Hässledal

Insändare skickas till redaktionen@dovastidning.se eller postas till: **Dövas Tidning, Rissneleden 138, 5 tr, 174 57 Sundbyberg.** Du får gärna publicera insändare under signatur. Men bifoga alltid namn och adress till redaktionen (som har tystnadsplikt). Vi förbehåller oss rätten att korta och redigera insändare. Korta texter vinner fler läsare!

Ris till Arbetsförmedlingen för kränkande behandling

Jag vill ge ris till Arbetsförmedlingen (AF) för hur de har behandlat mig och för deras svårare bemötande. I slutet av hösten 2014 blev jag rekommenderad till ett jobb hos AF som arbetsförmedlare. Jag blev rekommenderad till en SDR-konsultant för döva. Men efter en kort tid blev jag rekommenderad till ett annat jobb. Detta blev ett stort problem för mig eftersom jag inte kunde gå till det nya jobbet utan att ha fått en rekommendation från AF. Detta blev ett stort problem för mig eftersom jag inte kunde gå till det nya jobbet utan att ha fått en rekommendation från AF.

I början av 2015 fick jag ett nytt jobb hos AF. Detta blev ett stort problem för mig eftersom jag inte kunde gå till det nya jobbet utan att ha fått en rekommendation från AF. Detta blev ett stort problem för mig eftersom jag inte kunde gå till det nya jobbet utan att ha fått en rekommendation från AF.

I slutet av 2015 fick jag ett nytt jobb hos AF. Detta blev ett stort problem för mig eftersom jag inte kunde gå till det nya jobbet utan att ha fått en rekommendation från AF. Detta blev ett stort problem för mig eftersom jag inte kunde gå till det nya jobbet utan att ha fått en rekommendation från AF.

Unga konfirmander och vuxna, inte bara de som har varit på konfirmander, utan även de som har varit på konfirmander. Detta blev ett stort problem för mig eftersom jag inte kunde gå till det nya jobbet utan att ha fått en rekommendation från AF.

Arbetsförmedlingen som fallit mellan stolarna

DT rättar

I samband med 50-års konfirmandersträffen i Örebro har vi fått in flera brev från konfirmander som berättar om sina erfarenheter från konfirmandersträffen.

50-års konfirmandersträff i Örebro

Siffran 50 år låter mycket men vi som träffades för 50-årsjubileum av vår konfirmation den 6 juni 2015 ser fortfarande unga ut. Det blev ett glatt återseende. Någon hade vi faktiskt inte alls sett sedan konfirmationen den 6 juni 1965.

Vi träffades först utanför Nikolaikyrkan, där konfirmationen ägde rum, därefter en promenad genom Stadsparken till gamla skolan vid Sturegatan. Under promenaden återupplevde vi gamla minnen, däribland Konsum där vi under de första skolåren fick gå och äta vår lunch. Sedan satte vi oss på Stads-trädgårdens Café och Restaurang och åt middag. Kvällens program innehöll mest gamla minnen.

Vi var den näst sista kullen som avslutade grundskolan med konfirmation i klass 8. Det betyder att de som 50-årsjubilerar om två år är en historisk grupp. Efter dem blev grundskolan för döva tioårig och man har alltså därefter skolträff snarare än konfirmandersträff.

Kerstin Olsson

Arbetsförmedlingen-chef: Jag beklagar djupt

Replik på insändaren Ris till Arbetsförmedlingen för kränkande behandling i DT nr 4 2015.

Jag beklagar djupt att du upplever att du inte fått det stöd som du känner att du är i behov av hos Arbetsförmedlingen. Ett av våra viktigaste uppdrag är att stötta personer med nedsatt arbetsförmåga att finna, få och behålla ett arbete. För mig är det viktigt att både arbetssökande och arbetsgivare känner att de möts med respekt och förståelse samt att våra insatser ska vara behovsstyrd och meningsfulla.

Samarbetet mellan arbetsförmedlare/SIUS-konsulent och arbetssökande behöver baseras på förtroende och tillit. Om det är så att en arbetssökande upplever att det har brustit och därför vill byta arbetsförmedlare eller SIUS-konsulent är det något vi tar hänsyn till och försöker tillmötesgå.

Jag rekommenderar att du tar kontakt med chefen på din lokala arbetsförmedling. Om du har fler frågor är du välkommen att ta kontakt med mig.

Henrietta Stein, direktör avdelningen rehabilitering till arbete, Arbetsförmedlingen

SVAR: Jag har faktiskt vänt mig till chefen på min lokala arbetsförmedling. Tyvärr lyssnade hen inte på mig och hotade även att stänga av min a-kassa. Jag har också tagit upp min situation med andra chefer och även ansvariga för kundrelationerna inom AF samt gjort en JO-anmälan. Tyvärr kom jag inte längre och JO-anmälan lades ner. Insändaren var min sista utväg.

Arbetssökande som fallit mellan stolarna

20%

Exklusivt för DT:s läsare

Dövas Tidnings läsare får 20 procents rabatt i SDR:s internetbutik **SDRGAVAN.SE**
Uppge rabattkoden **DT2015** när du betalar.

Rabattkoden gäller fram till den 11 december.

dövastidning

Tummen ur för teckenspråkig litteratur, tack!

Teckenspråket har en stark muntlig tradition. På gott och på ont. Jag har träffat på äldre döva som har berättat en massa historier, material nog så det räcker och blir över till flera böcker och filmer. Den generationen kunde berätta, men varför blev dessa historier aldrig dokumenterade? Film var under lång tid opraktiskt och krångligt, långt ifrån lika enkelt som idag. Mycket kunskap och historia har tyvärr gått förlorad, böcker och filmer producerade av döva och om döva är en bristvara idag.

Dokumentation har varit något av en akilleshäla i teckenspråkets historia, av naturliga skäl.

Det var inte längesedan som vi döva inte kunde sms:a varandra, vi fick knalla över till varandra och på chans knacka på och hoppas att personen man sökte var hemma. Var den inte det fick man snällt lomma hem igen. På den tiden var Dövas hus en viktig knutpunkt att gå till efter dövskolan där nyheter, historier och annat berättades.

Teckenspråket har och ska fortsatt ha en stark muntlig tradition; historier och berättelser ska berättas från generation till generation. Men i idag finns inte den traditionella kedjan längre. Så är det för alla kulturer, med den skillnaden att många andra kulturer kunnat dokumentera det under tiden. Samtidigt utvecklas historieberättandet och sätt att förmedla kultur på.

Nu när vi har tekniken på vår sida, kanske det kan skapa ringar på vattnet och fler kan ge ut sina alster? Och fler kan ta del av dem och börja diskutera mer om vår tillvaro och samtid. Kultur är kunskap. Det finns så mycket mer att berätta än de torra böcker som mer eller mindre redovisar män och kvinnor som suttit x antal år i x dövföreningsstyrelse. Dags för lite fiktion. Det vore kul att iklä sig dövrörelsens nestor Lars Kruths kläder då han fick lift med Olof Palme i dennes bil från Leksand till Stockholm. Tänk att få sitta med i den bilen och lyssna på deras samtal (eller har det alltid varit en skröna hela tiden?) Hur som helst är det en fantastisk historia.

Eller om utslaget av Milanokongressen* år 1880 hade varit annorlunda och vi aldrig hade fått hundra år av "handbojor"? Hur hade de hundra åren sett ut för oss? Den filmen vill jag se. Den boken vill jag läsa.

Det är dags att vi utvecklar sätt att dokumentera och berätta mera om vår samtid. Vi är alla olika och ser världen på olika sätt, även vi teckenspråkiga. Det vore fantastiskt att ta del av era historier – både påhittade och sanna.

Dags att börja, både du och jag. Tummen ur!

TOMAS LAGERGREN

*Dövlärarkongress som beslutade att talspråk skulle dominera undervisningen. Teckenspråk var därmed av underordnad betydelse i hundra år här i Sverige, fram till 1981 då riksdagen erkände teckenspråket som ett fullgott språk.

Nästa Dövas Tidning nr 7/8 är ute den 10 december.

Läs senaste nytt på dovastidning.se

Språkintresserad?

**Västerviks
folkhögskola**

Teckenspråkig studiemiljö i Leksand

Kurs • Konferens • Vandrarhem
vastervik.se 0247-641 30

Månadslotten®

Dragningar varje dag!

Chans att vinna
3 miljoner!

kontakt@ideellaspel.se

www.månadslotten.se

08-39 90 60

Samtidigt som du stödjer:

T-MEETING

Nyhet!

TM-Touch för iPad kan nu äntligen föreskrivas som hjälpmedel inom Stockholms läns landsting och Skåne

Fantastisk videokommunikationslösning med unika egenskaper som inbyggd videosvarare m. m.

Specialanpassad för döva & hörselskadade, synskadade & dövblinda.

Bärbar enhet i iPad som ger dig möjligheter du inte har idag.

Kan nu sökas som hjälpmedel inom Stockholms läns landsting och Skåne.

För mer information gå in på vår hemsida: www.tmeeting.se eller kontakta oss.